



REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT



CPI
CENTER RS ZA
POKLICNO
IZOBRAŽEVANJE



EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI SKLAD
SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

PRILOGA 2

METODOLOGIJA VSEH EVALVACIJ V OKVIRU POSKUSNEGA IZVAJANJA VAJENIŠKE OBLIKE IZOBRAŽEVANJA

(Besedilo ni jezikovno pregledano)

Ljubljana, oktober 2020

KAZALO VSEBINE

1	METODOLOGIJA	1
1.1	Osnovne raziskovalne metode	1
1.2	Populacija, zajeta v raziskavo	1
1.3	Postopki zbiranja podatkov in instrumenti	3
1.4	Opis postopka obdelave podatkov	4
1.4.1	Obdelava podatkov, pridobljenih z intervjuji	4
1.4.2	Obdelava podatkov, pridobljenih z anketiranjem	4
1.4.3	Obdelava podatkov, pridobljenih z analizo dokumentacije	5
2	VIRI IN LITERATURA	5

1 METODOLOGIJA

Izvedli smo tri vmesne evalvacije, za potrebe končnega poročila smo še dodatno izvedli intervjuje z vajenci in predstavniki šol ter spletno anketo z mentorji v podjetjih.

1.1 OSNOVNE RAZISKOVALNE METODE

Pri izvedbi vmesnih evalvacij smo kombinirali kvantitativni in kvalitativni raziskovalni pristop.

Za proučevanje stališč delodajalcev, predstavnikov šol in predstavnikov zbornic smo v vseh treh letih evalvacije poskusnega izvajanja vajeniške oblike izvedli kvalitativno raziskavo. Mesec (1998) kvalitativno raziskavo opredeli kot tisto, pri kateri osnovno izkustveno gradivo, zbrano v raziskovalnem procesu, sestavljajo besedni opisi ali pripovedi. Pri tovrstnih raziskavah ne moremo govoriti o reprezentativnem vzorčenju in statističnem posploševanju na širšo populacijo.

Ker nismo proučevali večjega števila oseb, da bi prišli do posplošenih ugotovitev, ampak smo raziskovali posamezne primere, smo kot vrsto kvalitativne raziskave izvedli pluralno študijo primera. Študija primera je celovit opis posameznega primera in njegova analiza (opis značilnosti primera, dogajanja). Namen študije primera je odkrivanje povezav, struktur, obrazcev interakcij in zakonitosti interakcij med sodelujočimi, ocenitev uspešnosti dela ali napredka v razvoju (prav tam).

Za proučevanje stališč vajencev in dijakov, delodajalcev in učiteljev smo uporabili deskriptivno raziskovalno metodo za predstavitev stanja proučevanega pojava in kavzalno neeksperimentalno metodo, s katero smo dokazovali vzročne zveze med spremenljivkami.

Izvedli smo analizo dokumentacije, ki so jo pripravile šole in delodajalci (izvedbeni kurikul, načrt izvajanja vajeništva, načrt ocenjevanja, ...) ter analizo dokumentacije za vmesne preizkuse. Analiza dokumentacije dopolnjuje rezultate, pridobljene z anketiranjem in intervjuji ter omogoča pridobitev širšega vpogleda v problematiko.

1.2 POPULACIJA, ZAJETA V RAZISKAVO

Delodajalci (direktorji, mentorji, predstavniki kadrovskih služb)

V prvi evalvaciji je v intervjujih sodelovalo 32 podjetij. Pogovarjali smo se s 51 osebami, od tega z: 11 direktorji, ki so hkrati mentorji vajencem, 23 mentorji in 17 predstavniki kadrovske službe.

V drugi evalvaciji je v intervjujih sodelovalo 30 podjetij. Pogovarjali smo se s 37 osebami, ki so mentorji vajencev (2 osebi sta bili predstavnici kadrovske službe, na intervju sta se pripravili z predhodnim pogovorom z mentorjem).

V tretjem letu evalvacije je bilo v raziskavo vključenih 25 mentorjev pri delodajalcih, ki so sodelovali pri izvedbi poskusnega izvajanja vajeniške oblike izobraževanja.

Šole (ravnateljice, organizatorji PUD, pomočniki ravnateljic)

Šole, ki sodelujejo v poskusnem izvajanju vajeniške oblike izobraževanja, je skladno s svojimi pristojnostmi, izbralo Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, pri čemer je upoštevalo

geografsko razporeditev šol, vpisne podatke, pobude šol, razpoložljivost delodajalcev in mnenje Centra RS za poklicno izobraževanje.

Šole, ki so v šolskih letih 2017/2018 – 2019/2020 poskusno izvajale izobraževalne programe v vajeniški obliki, so:

- Šolski center Novo mesto, Srednja gradbena, lesarska in vzgojiteljska šola,
- Strokovni izobraževalni center Ljubljana,
- Šolski center Škofja Loka, Srednja šola za strojništvo,
- Srednja šola Izola,
- Srednja šola za gostinstvo in turizem Radenci,
- Srednja gradbena, geodetska in okoljevarstvena šola Ljubljana¹.

V prvo evalvacijo so bili vključeni predstavniki vseh šol, ki so imele vpisane vajence. Pogovarjali smo se z vsemi ravnateljicami, tem pa so se pridružili še organizatorji PUD-a oziroma pomočniki ravnateljic. Skupaj smo se v času izvajanja prve evalvacije pogovarjali: s 5 ravnateljicami, s 5 organizatorji PUD in z 1 pomočnikom ravnateljice.

V drugi evalvaciji so na naša vprašanja odgovarjali ravnateljice, organizatorji PUD-a ter učitelji strokovnih modulov. Skupaj je na vprašanja odgovarjalo: 5 ravnateljic, 4 organizatorji PUD-a in 5 učiteljev strokovnih modulov.

V tretji evalvaciji so v intervjujih sodelovale ravnateljice, organizatorji PUD-a ter učitelji strokovnih modulov. Skupaj so na vprašanja odgovarjali: 4 ravnateljice, 1 pomočnik ravnateljice, 4 organizatorji PUD-a, 48 učiteljev strokovnih modulov.

Predstavniki zbornic

V raziskavo so bili vključeni predstavniki obeh zbornic, ki sodelujejo pri izvajanju vajeniške oblike izobraževanja. Skupaj so v evalvaciji sodelovali 3 predstavniki zbornic.

Vajenci, dijaki

Tabela 1: Število vpisanih vajencev in vajenk po šolah in programih ter šolski letih²

Šola	Izobraževalni program	Šolsko leto		
		2017/2018	2018/2019	2019/2020
ŠC Novo mesto, Srednja gradbena, lesarska in vzgojiteljska šola	Mizar	12	12	12
Strokovni izobraževalni center Ljubljana	Oblikovalec kovin – orodjar	9	9	9
ŠC Škofja Loka, Srednja šola za strojništvo	Oblikovalec kovin – orodjar	25	24	22
Srednja šola Izola	Gastronomske in hotelske storitve	8	6	3

¹ Prvi vpis so imeli šele leta 2018/19.

² Število vpisanih vajencev se je tekom šolskega leta spreminjalo, v tabeli so podatki o največjem številu vpisanih vajencev v posameznem šolskem letu.

Šola	Izobraževalni program	Šolsko leto		
		2017/2018	2018/2019	2019/2020
Srednja šola za gostinstvo in turizem Radenci	Gastronomske in hotelske storitve	8	9	8
Srednja gradbena, geodetska in okoljevarstvena šola Ljubljana	Kamnosek	0	1	1
SKUPAJ		62	61	55

Spletni anketni vprašalnik smo v času prve evalvacije posredovali vsem vajencem, ki so se v šolskem letu 2017/18 vpisali v 1. letnik vajeniških programov poklicnega izobraževanja. Spletni anketni vprašalnik smo posredovali tudi vsem dijakom, ki so v šolskem letu 2017/18 obiskovali šole, ki izvajajo vajeniške programe poklicnega izobraževanja. Anketirali smo dijake, ki so bili vpisani v 1. letnik enakih programov kot vajenci, le da je izvedba programov potekala v šolski obliki. Na spletni vprašalnik se je odzvalo 66 dijakov in 48 vajencev. Vzorčno skupino torej predstavlja 48 vajencev, med katerimi so 4 dekleta (8,3 %) in 44 fantov (91,7 %), ter 66 dijakov, med katerimi je 14 deklet (21,2 %) in 52 fantov (78,8 %).

V tretji evalvaciji je spletni anketni vprašalnik izpolnilo 41 (75,0 %) od 54 vajencev.

Za potrebe končnega poročila smo v raziskavo vključili vajece 3. letnika, od katerih je šola dobila predhodno soglasje za sodelovanje v intervjuju, katera smo izpeljali po telefonu. Poklicali smo 48 vajencev, od tega se je na intervju odzvalo 33 vajencev, 9 vajencev je bilo neodzivnih po 3 klicih, 5 vajencev v intervjujih ni želelo sodelovati, 1 vajenec je dal napačno številko.

Nadzorniki vmesnih preizkusov

Anketirali smo vseh 8 nadzornikov vmesnih preizkusov, ki so v šolskem letu 2018/19 prvič izvajali vmesne preizkuse v izobraževalnih programih, ki so se izvajali v vajeniški obliki.

1.3 POSTOPKI ZBIRANJA PODATKOV IN INSTRUMENTI

Pri proučevanju stališč delodajalcev, predstavnikov zbornic in šol smo uporabili tehniko delno strukturiranega intervjuja, kar pomeni, da smo imeli vnaprej pripravljena vprašanja, ki pa smo jih med intervjujem po potrebi dopolnjevali s podvprašanji.

Intervjuje smo izvajali ustno, v času prve evalvacije v obdobju od aprila 2018 do junija 2018, in sicer tako, da smo sodelavci CPI obiskali zbornici, podjetja in šole ter izvedli pogovore. Intervjuji z delodajalci so trajali do 1 ure, intervjuji s predstavniki šol do 2 uri, intervjuji s predstavniki zbornic do 1,5 ure. Predstavnikom zbornic smo zapise intervjujev posredovali v avtorizacijo.

Drugo leto spremljanja smo predstavnikom šol po elektronski pošti poslali nabor odprtih vprašanj, na katera so le-ti odgovorili.

Pri mentorjih smo drugo leto spremljanja prav tako uporabili tehniko delno strukturiranega intervjuja. Intervjuje smo izvajali ustno, v obdobju od aprila 2019 do junija 2019, in sicer tako, da smo sodelavci CPI obiskali podjetja in izvedli pogovore. Z mentorji smo se poleg spremljanja in ocenjevanja pogovarjali še o vmesnih preizkusih.

Predstavnikom zbornic smo tudi drugo leto posredovali anketni vprašalnik z vprašanji odprtega tipa. Predstavnik zbornic sta vprašalnik izpolnila v obdobju junij – julij 2019. Za potrebe naše raziskave smo pripravili 6 odprtih vprašanj in 13 podvprašanj.

Tretje leto spremljanja smo za mentorje v podjetjih pripravili spletni anketni vprašalnik, katerega so v podjetja poslale zbornice. S predstavniki šol smo, na osnovi vnaprej pripravljenih vprašanj, izvedli intervjuje, in sicer meseca junija 2020. Intervjuji so v 4 primerih potekali v e-obliki, kot intervju na daljavo, en intervju smo izvedli z obiskom šole. Za namene nadaljnjih obdelav so bili za posamezno šolo pripravljene zapisi intervjujev.

Za potrebe raziskave smo za nadzornike vmesnih preizkusov pripravili anketni vprašalnik, ki je vključeval 21 vprašanj, od tega 11 vprašanj zaprtega tipa, 10 vprašanj odprtega tipa. Analizirali smo tudi Zapisnike o opravljanju vmesnega preizkusa v vajeniški obliki izobraževanja, kjer smo določili spremenljivke za analizo glede na namen evalvacije.

Pri proučevanju stališč vajencev in dijakov smo v prvem letu spremljanja uporabili tehniko spletnega anketiranja. Izpolnjevanje spletnega vprašalnika za vajence je trajalo do 20 minut, izpolnjevanje spletnega vprašalnika za dijake pa do 15 minut. Tudi tretje leto spremljanja smo uporabili tehniko spletnega anketiranja. Za potrebe končnega poročila pa smo meseca julija 2020 izvedli še, na osnovi vnaprej pripravljenih vprašanj, intervjuje preko telefona. Za namene nadaljnjih obdelav smo pripravili zapise posameznih intervjujev.

1.4 OPIS POSTOPKA OBDELAVE PODATKOV

1.4.1 OBDELAVA PODATKOV, PRIDOBLENIH Z INTERVJUJI

Osnovno empirično gradivo – zapise intervjujev (predstavnikov delodajalcev, predstavnikov šol, predstavnikov zbornic, vajencev) – smo najprej uredili in prepisali. Nato smo posamezno besedilo razčlenili, da smo dobili enote kodiranja. Enotam kodiranja smo pripisali temeljne pojme oziroma kode. Nato smo iz množice pojmov izbrali tiste, ki so relevantni za našo raziskavo in jih združili v kategorije. Kategorije smo nato primerjali med seboj in jih razporedili v domnevne odnose, na podlagi česar smo nato oblikovali končne interpretacije. Odgovore intervjuvancev smo v posameznih primerih razvrstili v več kategorij, zato število odgovorov ni vedno enako številu intervjuvancev.

1.4.2 OBDELAVA PODATKOV, PRIDOBLENIH Z ANKETIRANJEM

Podatke smo obdelali na nivoju deskriptivne statistike (f, f %, M) in jih nato predstavili v strukturnih tabelah.

Odgovore na vprašanje odprtega tipa smo najprej uredili. Nato pa uporabili enak postopek obdelave, kot pri obdelavi podatkov, pridobljenih z intervjuji.

Za preverjanje statistično pomembnih razlik med programi smo uporabili χ^2 -preizkus. V primeru neizpolnjenih pogojev (če je bilo več kot 20 % teoretičnih frekvenc manjših od 5) smo uporabili nadomestni, Kullbackov preizkus.

1.4.3 OBDELAVA PODATKOV, PRIDOBLENIH Z ANALIZO DOKUMENTACIJE

Zbrano dokumentacijo smo najprej uredili, nato smo posamezne dele zapisov, relevantne za našo raziskavo, razčlenili, da smo dobili enote kodiranja in jim pripisali temeljne pojme/kode. Kod smo združili v kategorije, katere smo nato primerjali med seboj in jih razporedili v domnevne odnose, na podlagi katerih smo oblikovali zaključne interpretacije.

2 VIRI IN LITERATURA

- Mesec, B. (1998). Uvod v kvalitativno raziskovanje v socialnem delu. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.